

Länsstyrelsen
Värmland

Värmländska byggnadsminnen Långelanda tingshus

Kommun:	Årjäng
Socken:	Sillbodal
Funktion:	Kulturminne
Tillgänglighet:	Öppet för allmänheten efter tillsägelse i granngården.

Beskrivning

I Långelanda, cirka 6 kilometer norr om tätorten Årjäng, möts bondesamhällets vardag med en stadsmaktens institutionsbyggnad. Här ligger nämligen det välbevarade Långelanda tingshus med tillhörande arkiv och häkte. Tre spännande byggnader som kan berätta mycket om vad som hänt i en bygd under många hundra år. Om glädje, sorg, dramatik, tvister och brott.

Redan i början av 1700-talet uppfördes ett tingshus här. Denna byggnad uppges i handlingar från sekelskiftet 1800 som förfallen och bristfällig. Ett nytt tingshus byggs därför 1803. Häktet stod klar 1802 medan arkivet är relativt modernt. Det uppfördes under 1920-talet.

Tingshuset är en envånings timmerbyggnad med röd slamfärgsstruken brädfodring vilande på en kvaderstensgrund. Ett dominerande valmat sadeltak täckt av skiffer ger särprägel åt byggnaden. Taket kröns av två skorstenar i sten på tegelsockel. Byggnadsplanen visar en centralt placerad farstu med bakomliggande tingsall samt dubbla kammare på ömse sidor. De fyra gavelrummen inrymmer kök, övernattningskammare och tjänsterum för häradshövdingen och länsman. Husets hjärta, tingsalen, har kvar sin gamla inredning med den halvcirkelformade bänken där ledamöterna satt, stolar, skrank och domarbord.

Mellan tingshuset och häktet ligger arkivet. Det är av brandsäkerhetsskäl uppfört med stenväggar. Fasaderna är vitputsade och taket belagt med plåt. En kraftig järndörr leder in till arkivrummet, där det förvarades böcker och handlingar i väggfasta bokskåp försedda med nätdörrar.

Enligt 1734 års lag skulle varje tingshus förses med en arrest där de anklagade skulle förvaras under förhandlingarna. Häktet i Långelanda byggdes upp av timmer från det första tingshuset. Huset är avdelat i två arrestlokaler och ett vaktrum. På häktets södra gavel hänger en helgjuten tingshusklocka i en högrest rödmålad klockstapel. Med denna ringde man till ting och tingspredikan.

Långelanda tingshus var i bruk fram till 1936, då det ansågs alltför omodernt. Ett nytt tingshus byggdes istället upp inne i Årjängs tätort. Långelanda tingshus kom därefter att användas som serveringslokal. Ett flertal restaureringar har ägt rum under 1900-talet och under den senaste, år 1997, genomgick huset såväl exteriöra som interiöra renoveringar. Tingshuset, arresten och arkivet drivs idag i museiform.

Skyddets omfattning i sammandrag

Särskilda föreskrifter gäller för tingshusets, häktets och arkivets exteriör och interiör. Även det tillhörande markområdet skyddas enligt lagen.

För fullständiga skyddsföreskrifter, kontakta Länsstyrelsen.

Lästips

- Nordström A, *Långelanda tingshus*, Karlstad 2000. Boken ingår i skriftserien Värmländska Byggnadsminnen.

Ändringsinformation

Datum: Kommentar:

2007-11-09 Första versionen - huvuddelen av informationen hämtad från tidigare byggnadsminnesbeskrivningar.